

VII. ПРИРОДНИЧА ОСВІТА

УДК 376

DOI: 10.5281/zenodo.3551767

О. М. Бабенко

ORCID ID 0000-0002-1416-2700

olena.ukrajna@gmail.com

О. А. Глова

oksanaglova_123@ukr.net

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ТА ЇЇ ПЕРЕВАГИ

Бабенко О. М.¹, Глова О. А.² Інклюзивна освіта та її переваги. – Природничі науки. – 2019. – **16**: 103–106.

¹ Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

² КУ Сумський НВК № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад»

У статті висвітлена ідея необхідності забезпечення рівного доступу всіх дітей до повноцінної освіти з урахуванням особливостей їх розвитку та здоров'я. Інклюзивна освіта – це процес розвитку загальної освіти, який має на увазі доступність освіти для всіх, зокрема в пристосуванні до різних потреб усіх дітей, що забезпечує доступ до освіти для дітей з особливими потребами. Інклюзивне навчання базується на основі психолого-педагогічного вивчення потенціалу та особливостей розвитку дитини з особливими освітніми потребами, прогнозування можливих труднощів у процесі навчання та шляхів їх подолання, соціально-педагогічної взаємодії колективу навчального закладу.

Ключові слова: освіта, право на освіту, рівний доступ, інклюзія, інклюзивні класи, інклюзивна освіта, соціальна компетенція, навички комунікації.

Babenko O. M.¹, Glova O. A.² Inclusive education and its advantages. – *Prirodniči nauki*. – 2019. – **16**: 103–106.

¹ Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

² Municipal Institution Sumy Educational Complex № 16 named after Alexey Bratushka «Secondary school of I-III grades – preschool educational institution»

The article discusses the idea of the need to ensure equal access for all children to a full-fledged education, taking into account the characteristics of their development and health. Inclusive education is a process of development of general education that takes into account the accessibility of education for all, in particular in adapting to the different needs of all children, providing access to education for children with special needs. Inclusive education is based on the psychological and pedagogical study of the potential and characteristics of the development of a child with special educational needs, the prediction of possible difficulties in the learning process and ways to overcome them, social and pedagogical interaction of the staff of the educational institution.

Key words: education, right to education, equal access, inclusion, inclusive classes, inclusive education, social competence, communication skills.

Вступ. Право на освіту є найважливішим соціально-культурним правом людини, оскільки освіта – це сфера життя суспільства, яка найбільшою мірою може вплинути на розвиток особистості. Діти з особливостями розвитку

повинні мати рівні можливості з іншими дітьми в отриманні освіти. Уже сьогодні існує потреба у впровадженні такої форми навчання, яка створить школярам з особливими потребами оптимальні умови навчання.

Інклюзивна (франц. *inclusif* – та, що включає в себе, від лат. *Include* – роблю висновок, включаю) або включена в освіту – це термін, який використовується для опису процесу навчання дітей з особливими, індивідуальними потребами в загальноосвітніх школах [2, с. 12; 5, с. 14; 6, с. 12]. В основу інклюзивної освіти покладена ідея, що виключає дискримінацію дітей та забезпечує однакове ставлення до всіх людей, створює спеціальні умови для дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта – це процес розвитку загальної освіти, який робить її доступною для всіх через пристосування до різних потреб дітей, що забезпечує доступ до освіти для дітей з індивідуальними потребами [7, с. 14; 8, с. 21; 9, с. 12].

Мета статті. У статті розглянуто основні переваги інклюзивних класів у вітчизняних школах.

Результати та їх обговорення. Переваги інклюзії для дітей з особливими освітніми потребами безумовно є значними. Діти з особливостями розвитку показують вищий рівень соціальної взаємодії з їх здоровими однолітками в інклюзивному середовищі, порівняно з іншими дітьми, які перебувають у спеціальних школах. Це стає очевидним, коли дорослі в школі цілеспрямовано підтримують соціалізацію, і коли кількість дітей з особливостями знаходиться в природній пропорції по відношенню до решти учнів в цілому [3, с. 45].

У інклюзивному середовищі поліпшується соціальна компетенція і навички комунікації дітей з інвалідністю. Це в значній мірі пов'язано з тим, що у дітей з інвалідністю з'являється більше можливостей для соціальної взаємодії із здоровими однолітками, які виступають носіями моделі соціальної та комунікативної компетентності, властивої їх віку.

У інклюзивному середовищі діти з особливостями розвитку мають більш насичені навчальні програми. Результатом цього стає поліпшення навчочок і академічних досягнень.

Соціальне прийняття дітей з особливостями розвитку поліпшується за рахунок характерного для інклюзивних класів навчання в малих групах. Діти «переступають» за межу інвалідності іншого учня під час роботи з ним над завданням в малій групі. Поступово, всі учні класу починають усвідомлювати, що у них з дітьми з інвалідністю багато спільного [2, с. 13].

В інклюзивних класах дружба між дітьми з особливостями і без стає звичайною справою. Особливо в тих випадках, коли діти з інвалідністю ходять до школи неподалік від дому і таким чином мають більше можливостей

зустрічатися зі своїми однокласниками поза школою. Вчителі відіграють провідну роль у встановленні та зміцненні такої дружби.

Впровадження інклюзивної освіти є корисними для суспільства через наступні причини:

1. Інклюзивна освіта допомагає побороти дискримінацію, вчить інших дітей і дорослих приймати, цінувати і розуміти різницю і різноманіття між людьми, а не намагається їх змінити.
2. Інклюзивна освіта заохочує старання і досягнення, доводить та переконує, що всі діти можуть бути успішними, при наданій їм вчасної необхідної допомоги.
3. Інклюзивна освіта надає можливість соціалізації в сфері співчуття, рівності, соціальної справедливості, співпраці, єдності та позитивного ставлення. Діти і дорослі отримують користь від доброзичливої і сприятливої обстановки, в якій цінуються міжособистісні відносини.
4. Інклюзивна освіта дозволяє урізноманітнити професійні знання педагогів. Така освіта потребує нових, сучасніших і більш гнучких способів викладання, розробки освітніх програм, які були б максимально ефективні для всіх дітей [1, с. 15; 4, с. 4].

Для успіху інтеграції інклюзивної освіти у загальноосвітньому просторі країни, повинна скластися і функціонувати чітко налагоджена й організована інфраструктура спеціалізованої педагогічної та психологічної допомоги інклюзивним дітям, які навчаються в освітньому закладі. Тому однією з умов ефективності версії інтеграції може стати обов'язковий спеціальний психолого-педагогічний супровід особливої дитини в загальноосвітньому закладі. Необхідне створення спеціалізованого корекційного блоку, що буде доповненим і тісно пов'язаним з загальноосвітнім.

Отже, інклюзивна освіта – це термін, який використовується для опису процесу навчання дітей з особливими, індивідуальними потребами в загальноосвітніх школах. В основу інклюзивної освіти покладена ідея, що унеможлиблює дискримінацію дітей та забезпечує однакове ставлення до всіх людей, створює спеціальні умови для дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта – це процес розвитку загальної освіти, який робить її доступною для всіх через пристосування до різних потреб дітей, що забезпечує доступ до освіти для дітей з індивідуальними потребами.

Рух назустріч інклюзії охоплює низку змін на рівні всього суспільства, які супроводжуються розробкою різноманітних правових норм на міжнародному рівні. Учні з певними освітніми потребами мають досягати таких самих навчальних результатів, як і їхні однолітки, судячи із концепції соціальної рівності та справедливості.

Зусилля, які докладаються лише сім'єю та фахівцями з метою їх навчання та виховання, стосовно таких дітей, ставши дорослими, все-таки виявляються недостатніми до включення їх в соціально-економічне життя. Тому подарувати суспільству повноправного члена, успішно «включити» їх в соціум і є покликанням інклюзивної освіти.

Висновки. Інклюзія означає розкриття кожного учня за допомогою освітньої програми, яка досить складна, але відповідає його здібностям. Інклюзивна освіта враховує потреби, так само як і спеціальні умови, і підтримку, необхідні учневі та вчителям для досягнення успіху.

Список використаних джерел

1. Бліц-інтерв'ю учасників Всеукраїнського круглого столу “Психолого-соціальні аспекти інклюзивної освіти: за і проти”. Соціальний педагог (Шкільний світ). 2010. № 5. С. 13–21.
2. Будяк Л. Реформування освітнього закладу як соціально-культурний чинник трансформації сільської громади. Дефектологія. 2009. № 2. С. 11–13.
3. Валентик Н. Інклюзивна освіта: за і проти. Директор школи (Шкільний світ). 2010. № 14. С. 45–58.
4. Варава В. Інклюзивна освіта: готовність номер один. Шкільний світ. 2010. № 15. С. 3–4.
5. Дорохова Е. С. Організація інклюзивного образования в системе дополнительного образования для детей. Методист. 2009. № 7. С. 28–33.
6. Інклюзивний підхід як основа освіти для всіх дітей. Завуч (Шкільний світ). 2008. № 2. С. 9–10.
7. Крикун А. Включення дітей з особливими потребами в освітнє середовище. 2009. № 10. С. 9–15.
8. Лупарт Д., Веббер Ч. Шкільна освіта в Канаді: перехід від розподільних систем освіти до інклюзивних шкіл. Дефектологія. 2010. № 1. С. 6–11.
9. Матвеева М., Миронова С., Гречко Л. Психокорекційна робота в умовах інтегрованого. Дефектологія. 2009. № 3. С. 15–17.

УДК 502.211(477.52-751.3):[378.015.31:502/504]

DOI: 10.5281/zenodo.3551769

Г. І. Вертель

В. В. Вертель

ORCID ID 0000-0002-7662-7585

vertelvladislav@gmail.com

masterzoo857@gmail.com

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА» В ЕКОЛОГІЧНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Вертель Г. І.¹, Вертель В. В.² Діяльність природного заповідника «Михайлівська цілина в екологічному вихованні учнівської молоді. – Природничі науки. – 2019. – 16: 106–111.

¹ Природний заповідник «Михайлівська цілина»

² Департамент екології та охорони природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації